

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-63М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Правничі компетентності»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІП
Протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Правничі компетентності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2024. – 25 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Швець О. М., к.ю.н., доцентка, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право» Міщук І. В.

Попередня версія методичних вказівок: 07-05-10.

© Ю. І. Мельничук, 2024

© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2. Тематика практичних занять	9
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	10
1.4. Критерії та шкала оцінювання	10
2. Плани практичних занять	13
3. Індивідуальна та самостійна робота	21
Рекомендована література	23

ПЕРЕДМОВА

Загальні правничі компетентності – це сукупність знань, умінь та навичок, необхідних для розуміння правових норм, принципів і механізмів їх застосування, а також для ефективної взаємодії, побудови ефективної комунікації. Це фундамент, на якому будуються спеціалізовані юридичні знання.

У процесі роботи здобувачі освіти зможуть розвинути такі види навичок, як:

- аналітичне мислення: передбачає здатність аналізувати правові ситуації, виявляти юридичні факти і застосовувати відповідні норми права, робота із статистичними даними, використання математичних розрахунків у практичній діяльності;
- логічне мислення: уміння обґрунтовувати свою позицію, використовуючи правові норми і доводи, робити правильні висновки (використовуючи умовиводи); здатність чітко і ясно викладати свої думки, аргументувати власну точку зору;
- критичне мислення: навички роботи із різними видами інформації, вміння аналізувати, оцінювати отриману інформацію.

Вивчення освітньої компоненти передбачає оволодіння здобувачами освіти необхідний базових компетентностей, формування культури мислення. Курс побудований таким чином, щоб охопити різні види мислення. Таких як: аналітичне мислення в контексті реалізації практичної діяльності дозволяє розкласти складні проблеми на простіші компоненти, встановлювати між ними зв'язки та знаходити оптимальні рішення; критичне мислення - це вміння ставити під сумнів інформацію, оцінювати її

достовірність та об'єктивність. Це фільтр який дозволяє неправдиву або нерелеванту інформацію. А також логічне мислення – це здатність будувати правильні висновки на основі фактів та доказів. Це алгоритмічність діяльності.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета освітньої компоненти «Правничі компетентності» передбачає опанування теоретичними знаннями про специфічні особливості різних видів мислення з подальшим акцентом на критичне, аналітичне, логічне мислення, а також практичне застосування знань та формування вмінь та навичок логічного аналізу різних видів інформації, аргументації, умовиводів; виявлення та усунення різних видів логічних помилок; здійснення верифікації та формалізації.

Завдання освітньої компоненти полягає у:

- *формуванні здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- *здатності застосовувати закони та правила формальної логіки;
- *здатності осмислювати великі обсяги інформації, поданої в різних формах, структурувати її й робити з неї логічні висновки, порівнювати зміст різних джерел інформації, знаходити в них спільні елементи, аналогії й розбіжності тощо;

- * здатності аналізувати судження, аналізувати аргументаційний процес;
- *здійснювати найпростіші математичні дії;
- *вмінні аналізувати інформацію, яка візуалізована порізному;
- * розумінні комбінаторики, роботи із статистичними даними, теорії множин, теорії імовірності;
- *вміти застосовувати теоретичні знання на практиці.

**У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен:
сформувати такі компетентності**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі практичної діяльності.

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК17. Здатність володіти навичками публічних виступів, ведення переговорів, професійної та наукової дискусії, підготовка та демонстрація результатів дослідження.

ЗК 18. Здатність мобілізувати власні ресурси, організувати власну діяльність.

ЗК 19. Вміння працювати з даними, володіти інформаційною грамотністю.

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 10 Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК14. Здатність до консультування із правових питань, зокрема можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК19. Здатність до адаптації у професійному середовищі, вміння вирішувати складні професійні задачі, застосування сучасних інформаційних технологій.

знати та вміти (програмні результати навчання)

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз із різних джерел.

РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблеми доступно і зрозуміло.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального та процесуального права.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН22. Надання консультацій щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН 24. Набуття практичних навичок із планування та управління власною діяльністю.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. л.ф.н	К-сть год. з.ф.н
<i>Модуль 1.</i>			
1.	<i>Загальні правничі компетентності фахівця.</i>	2	
2	<i>Критичне мислення.</i>	2	2
3	<i>Аргументація.</i>	2	
4	<i>Запитання та відповіді</i>	2	
<i>Модуль 2.</i>			
5	<i>Логічне мислення</i>	2	1
7	<i>Судження</i>	2	
8	<i>Умовивід</i>	2	1
8	<i>Аналітичне мислення</i>	2	1
9	<i>Теорія множин</i>	2	
10	<i>Елементи комбінаторики, теорії ймовірностей і математичної статистики.</i>	2	1
	Всього	20	6

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

З метою здійснення перевірки рівня підготовки здобувачів освіти використовуються різноманітні типи завдань, що дозволяють перевірити не тільки знання теорії, але й уміння демонструвати аналітичні, логічні та критичні навички при вирішенні різних завдань практичного спрямування. Отже, форми зрізу знань можуть включати такі види дій:

- * оцінка роботи під час практичних занять;
- * аргументованість відповідей;
- * вміння аналізувати різні види інформації;
- * перевірка роботи із числами тощо;
- * вирішення завдань тестового характеру;
- * виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів;
- * написання різних видів робіт.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Рівень засвоєння здобувачами освіти знань та навичок визначається за допомогою системи критеріїв. При цьому враховується :

- * аргументованість відповідей;
- * вміння застосовувати аналітичні здібності при роботі з інформацією;
- * вміння робити висновки;
- * вміння будувати припущення;
- * вміння встановлювати причинно-наслідкові взаємозв'язки;

- * вміння логічно та критично мислити;
- * оцінювати недоліки і переваги правових аргументів при аналізі проблем;
- * виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки .

Оцінювання здобувачів вищої освіти:

- 60 балів аудиторна робота. Це виконання завдань до практичних занять та індивідуального завдання;
- 20 балів – модуль 1;
- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Також, здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали при виконання різних видів робіт наукового спрямування (наприклад, написання статей, тез, доповідей та ін.). У такому випадку теми можуть бути вибрані самостійно, але із узгодженням з викладачем.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

Форми навчання: традиційні лекції та практичні заняття, вебінари, науково-практичні семінари та ін.

Методи навчання: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, навчальна гра.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І

Тема 1. Загальні правничі компетентності фахівця.

План:

1. Поняття компетентностей, правничих компетентностей.
2. Професіоналізм в юридичній діяльності.
3. Практичні вміння та професійні навички фахівця-юриста.
4. Актуальні навички правників в нинішніх умовах.

Завдання до теми:

1. *Опишіть види компетентностей, якими має володіти успішний фахівець у сфері юриспруденції (враховуючи сучасні реалії).*
2. *Назвіть 10 актуальних навичок юристів.*

Тема 2. Критичне мислення.

План:

1. Критичне мислення, його особливості.
2. Компоненти критичного мислення.
3. Особливості критичного сприйняття інформації. Логічні основи критичного мислення.
4. Теорія прийняття рішення.
5. Особливості критичного сприйняття різних джерел інформації.
6. Стратегії критичного мислення.
7. Вправи для саморозвитку критичного мислення. Рівні взаємодії.

8. Співвідношення точок зору із власною позицією.

Завдання до теми:

1. *Поняття критичного мислення.*
2. *Стратегії роботи з інформацією.*
3. *Дослідіть, яким види когнітивного спотворення наявні у Вас. Вибудуйте алгоритм їх нівелювання. (спираючись на власний досвід.)*
4. *Види інформації та особливості роботи з нею.*
5. *Підберіть 5 текстів різного спрямування на актуальну тематику сьогодення та сформулюйте по 5 запитань критичного сенсу.*
6. *Фальсифікація Поппера, поясніть.*
7. *Фальсифікація та маніпуляція. Поясніть, підберіть приклади.*
8. *Підготуйте 2 види відео та/або аудіо матеріалів у яких є приклади фальсифікації та/чи маніпуляції даними.*
**Під час практичних занять Вам буде надано інформацію для критичного аналізу.*

Тема 3. Аргументація.

План

1. *Поняття проблеми, її види.*
2. *Основні поняття теорії аргументації.*
3. *Пояснення і розуміння в аргументації.*
4. *Оцінка рівня розуміння.*
5. *Поняття та види резонів, їх характеристика та аналіз.*

Завдання до теми:

- 1. Побудуйте інтелектуальну карту до теми.*
- 2. Здійсніть оцінку аргументів у підібраній вами інформації.*
- 3. Пояснення та розуміння, висловіть власну точку зору.*
**Під час практичного заняття Вам буде надано різні види інформації для здійснення аналізу.*

Тема 4. Запитання та відповіді

План

- 1. Логічний аналіз та класифікація запитань.*
- 2. Логічний аналіз та класифікація відповідей.*
- 3. Передумова запитання. Роль запитань у юридичній практиці.*
- 4. Специфіка запитань у правничій компетенції*

Завдання до теми:

- 1. Підберіть різні приклади запитань.*
- 2. Поясніть як здійснюється логічний аналіз запитань та відповідей.*
- 3. Які види запитань найчастіше використовуються у правничій діяльності. Поясніть свою точку зору.*
**Під час практичного заняття Вам буде надана інформація до змісту якої Ви повинні будете сформулювати запитання.*

Модуль 2

Тема 5. Логічне мислення

План

1. Поняття мислення, мисленнєвої діяльності.
2. Форми раціонального мислення.
3. Поняття як найпростіша форма мислення, її характеристика.
4. Кола Ейлера, розв'язок логічних задач за їх допомогою.
5. Операції над поняттями.
6. Підміна понять та інші логічні помилки при використанні найпростішої форми мислення.
7. Операції над поняттями.

Завдання до теми:

1. *Поясніть особливості використання кіл Ейлера при розв'язанні логічних задач.*
2. *Наведіть приклади класифікацій понять.*
3. *Поясніть та ілюструйте прикладами операції над поняттями.*

**Під час практичних занять Вам будуть надані логічні задачі по даній темі.*

Тема 6. Судження

План

1. Судження як форма мислення.
2. Особливості використання різних видів модальностей у юридичних документах і не тільки.

3. Логічне слідування, логічне відношення між та у судженнях різних видів.
4. Особливості використання термінів у різних видів судженнях.
5. Заперечні судження специфіка їх використання та утворення.
6. Використання різних видів логічних сполучників у складних судженнях.
7. Семантика, синтаксис, прагматика різних видів суджень. Верифікація.
8. Пропозиційні змінні у складних судженнях.
9. Особливості створення та перевірки альтернатив (практичний аспект).

Завдання до теми:

1. *Виберіть нормативно- правовий акт (на Ваш розсуд) та проаналізуйте види суджень, які найчастіше у ньому використовуються (для аналізу виберіть розділ, статтю), аргументуйте.*
2. *Верифікація суджень.*
3. *Особливості побудови заперечних суджень.*
**Під час практичного заняття Вам буде надано для аналізу мінітексти.*

Тема 7. Умовивід

План:

1. Особливості аналізу безпосередніх та опосередкованих умовиводів.
2. Правила утворення безпосередніх умовиводів.
3. Практичні аспекти застосування безпосередніх умовиводів.

4. Специфічні особливості дедуктивних, індуктивних умовиводів. Правила висновків.
5. Логічні помилки у висновковому знанні.
6. Традуктивні умовиводи.

Завдання до теми:

1. *Сформулюйте правила виведення висновків в умовиводах.*
2. *Проаналізуйте особливості правдоподібних та імовірних умовиводів.*
3. *Використання безпосередніх умовиводів у професійній діяльності.*
**під час практичного заняття будуть надані різні завдання щодо утворення, реконструкції, перевірки правильності висновків.*

Тема 8. Аналітичне мислення

План

1. Специфіка аналітичного мислення.
2. Закони формальної логіки в аналітичному мисленні: закон тотожності, закон несуперечності, закон виключеного третього, закон достатньої підстави як основні закони логіки.
3. Інші закони формальної логіки та їх значення в логіці висловлювань (комутативний закон, асоціативний закон, дистрибутивний закон, закон ідемпотентності, закон поглинання, закони виключення констант і змінних, закон подвійного заперечення, закони де Моргана, закони простої та складної контрапозиції, закони виразу одних сполучників через інші, закон силогізму, закон виключення, закон виявлення).

4. Зміст, вимоги, умови дії, функції, значення основних законів логіки та типові логічні помилки при їх порушенні.
5. Інструменти аналітичної мисленнєвої діяльності

Завдання до теми:

1. *Наведіть приклади порушень законів логіки.*
2. *Особливості аналітичного мислення у юридичній практиці.*
3. *Інструменти аналітичного мислення.*
**Під час практичного заняття будуть надані приклади різних завдань,, тестів на перевірку аналітичних здібностей.*

Тема 9. Теорія множин

План

1. Загальна характеристика імені.
2. Структура значення імені: предметне значення (денотат, екстенціонал) і смислове значення (смысл, інтенціонал).
3. Імена та поняття.
4. Операції над множинами та операції над обсягами (класами) поняття.
5. Основні закони логіки множин (класів).
6. Поділ поняття як логічна операція.
7. Правила поділу поняття та можливі помилки при їх порушенні.

Завдання до теми:

1. *Створіть інтелектуальну карту до теми (використовуйте різні цифрові інструменти).*

- Під час практичного заняття розглядатимуться завдання аналітичного характеру.

Тема 10. Елементи комбінаторики, теорії ймовірностей і математичної статистики.

План

1. Числа та робота із ними: натуральні числа та операції з ними; дробові числа та операції з ними; середнє арифметичне та відсотки; подільність натуральних чисел; відношення і пропорції; раціональні числа та операції з ними.
2. Робота із схемами, таблицями та графіками. Числові послідовності (арифметична та геометрична прогресії).
3. Елементи комбінаторики, теорії ймовірностей і математичної статистики (базові правила комбінаторики, правила суми та добутку).
4. Основи теорії ймовірностей і математичної статистики (аксіоми теорії ймовірностей, умовна ймовірність, часткова та ймовірність випадкової події).
5. Статистичний аналіз даних.

Завдання до теми:

1. *Сутність комбінаторики.*
2. *Використання математичної статистики в юридичній діяльності.*
3. *Сутність теорії ймовірності.*

**Завдання на перевірку розуміння комбінаторики, теорії ймовірності, роботи із числами.*

3. Індивідуальна та самостійна робота здобувачів освіти

Самостійна робота здобувача освіти організовується шляхом формулювання різних питань до теми (перелік орієнтовних питань доданий до тем), а також завдань практичного спрямування з кожної теми. Такі завдання розміщуються на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle та/або надаються викладачем перед та/або під час проведення практичного заняття. Теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання проте їх розгляд є самостійним (презентація, інтелектуальна карта тощо).

Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Ефективність самостійної роботи студентів оцінюється на практичних заняттях, при перевірці письмових та усних відповідей, а також під час підсумкового контролю знань.

Індивідуальне творче завдання обговорюється із здобувачами освіти на початку вивчення освітньої компоненти, оцінюється відповідно до оприлюдненої шкали, яка розміщена на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle, та може передбачати: написання тез, статей, доповідей, есе з подальшим їх оприлюдненням.

Орієнтовний перелік тем:

1. Сучасні теорії аргументації.
2. Мова права.
3. Логічні форми у правовій аргументації.

4. Аналіз мови закони як підґрунтя юридичної аргументації.
 5. Правила доведення.
 6. Практичне мислення юриста.
 7. Множина та поняття.
 8. Види правових аргументів.
 9. Використання математичної статистики в юриспруденції.
 10. Аналогія права та аналогія закону.
 11. Методи оцінки аргументів.
 12. Поняття «точка зору».
 13. Теорія питань та відповідей.
 14. Помилки та пастки в процесі аргументації.
 15. Закони формальної логіки: специфіка їх застосування.
 16. Теорія множин.
 17. Теорія ймовірності.
 18. Поняття інформації. Види інформації.
 19. Стратегії та тактики критичного аналізу інформації.
 20. Базові правила комбінаторики.
 21. Операції над множинами.
 22. Формалізація в юридичній діяльності.
- Можуть бути і інші теми, залежно від інтересів здобувача освіти та актуальності висвітлюваної проблеми.

5. Рекомендована література

Основна література

1. Конверський А. Е. Логіка : підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 304 с.
2. Жеребкін В. Є. Логіка : підруч. К. : Знання, 2004. 255 с.
3. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник / 4-те вид., виправл. і доповн. Х. : Факт, 2006. 400 с.
4. Логіка для юристів : навч. посіб. / В. І. Цимбалюк, Л. А. Циганчук, Ю. І. Мельничук та ін. Л. : Новий Світ-2000, 2011. 216 с.
5. Конверський А. Е. Критичне мислення : підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К., 2019. 340 с.
6. Системне мислення: формування і розвиток / Максименко С. та ін. К., 2020. 251 с.
7. Онлайн тести ЗНО із ТЗНПК. URL: <https://zno.osvita.ua/master/tznpk/>

Додаткова література:

1. Юридична аргументація. Логічні дослідження : монографія / За заг. ред. О. М. Юркевич. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2015. 336 с.
2. Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки. Харків : Фоліо, 2018. 372 с.
3. Комаха Л. Г. Логічні засади аргументації у філософському знанні : монографія. К. : Центр учбової літератури, 2020.
4. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Підготовка до складання ТЗНПК в завданнях та рішеннях: логічний підхід : навч. посіб. / 4-е вид., доп. та перероб. Харків : Контраст, 2022. 236 с.

5. Мельничук Ю.І. Комунікативна раціоналізація та дискурсивні процедури обґрунтування норм. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №3. С. 474–476.
6. Мельничук Ю.І. Критичне мислення як базова компетентність правознавців. Міжнародна науково-практична конференція *«Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика»*, 12 лютого 2020 р. URL: <http://www.economics.in.ua>
7. Мельничук Ю. Логічні основи аргументації як способу міркування. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки(частина II)*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 30-31 січня 2020р. Київ : МЦНІД, 2020. 72 с. С. 60–62.
8. Мельничук Ю. Герменевтичні аспекти логічного аналізу у юридичній практиці. *Альманах науки №2(35)* лютий 2020р. (за матеріалами II Міжнародна науково-практична конференція «Наука та пріорітети») м. Київ. 88 с. С. 81–84.
9. Карамішева Н. В. Логіка. Пізнання, евристика : посіб. для студентів та аспірантів. Львів : Астролябія, 2002. 352 с.
10. Тягло О. В. Критичне мислення. Харків : Вид-во «Основа», 2008. 189 с.
11. Хоменко І. В. Еристика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
12. Хоменко І. В. Логіка в задачах. Київ : Четверта хвиля, 1998. 283 с.
13. Хоменко І. Логіка юристам : підр. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 224 с.
14. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник. Харків : Факт, 2006. 383 с.

15. Юридична аргументація. Логічні дослідження : мон. / О. Юркевич. Харків : Право, 2015. 336 с.
16. Гвоздік О. І., Кошинець В. В. Логіка доказування в юрисдикційному процесі : навч. посіб. Київ : Національна академія прокуратури України, 2016. 130 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України.
URL: <http://www.filosof.com.ua>
3. Бібліотека філософської літератури. URL:
http://dumka.ho.ua/books_kf.htm